

Inndeling av studietilbud på masternivå

Rent FS-teknisk kan nivå ned til studieretning synliggjøres på vitnemål. «Fordypninger» synes ikke på vitnemål. Det man har opptak til, dvs. enten hele studieprogrammet, eller direkte til ev. underliggende studieretning(er), må ha egen opptaksramme og må være angitt med egne og aktuelle/korrekte opptakskrav. Dette slik at *opptakskravet er tydelig og angir hva opptaket medfører (og ikke medfører) av studiemuligheter¹. Opptakskravet må være formulert slik at det samtidig gjelder for studenter fra andre norske høyskoler og universiteter, og for søkere med utenlandsk utdanning.*

Opptak til mastergradsstudier ved norske institusjoner er regulert gjennom forskrift om krav til mastergrad (mastergradsforskriften) og forskrift om lokale opptak ved Universitetet i Oslo. Det finnes ulike typer mastergradsstudier i Norge, og mastergradsforskriften regulerer kravene til opptak, avhengig av hvilken type mastergradsstudium det gjelder. For opptak til «disiplinbaserte mastergradsstudier» stilles det krav om fullført bachelorgrad eller tilsvarende, hvor det må inngå en faglig fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang (heretter referert til som 80-gruppe), eller at bachelorgradsstudiet som danner opptaksgrunnlag, må være en integrert yrkesrettet utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergrad. Studenten må tas opp til et tilstrekkelig faglig robust miljø slik at hun / han kan gjennomføre masterstudiet innenfor normert tid. Miljøene vurderer selv om opptaket skal være organisert for masterstudium, eller for studieretning. Det er ikke omtalt noe sted, dvs. regulert i regelverket, om man kan tenke de samme tankene for enda ett nivå under, nemlig fagområde. Dette trolig fordi man ikke har vært klar over problemstillingen. *I samlet lys av ovenstående anbefaler vi at man ikke organiserer opptak direkte til fagområde-nivå – eller tilsvarende.*

Studieprogram/studieretning: Når NOKUT bruker «studium» i tilsynssammenheng, vil det ved UiO tilsvare enten «studieprogram» eller «studieretning», avhengig av programmets/studieretningens innretning. Studietilsynsforskriften slår i § 7-2 (2) fast følgende: «Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse». Ved tilsyn går NOKUT ikke inn i institusjonenes organisering av studietilbudene så lenge kriteriene i studietilsynsforskriften er fulgt. Avhengig av hvilket nivå tilsynet føres på, vil kravene i studietilsynsforskriften gjelde for et helt program eller for studieretninger innenfor programmet.»

Robusthet: NOKUT har tidligere vært opptatt av krav om førstestillingskompetanse og hovedstilling. Et sentralt spørsmål er i hvert fall fagmiljøenes formelle kompetanse. I NOKUTs Langtidsplan for tematiske prioriteringer er fagmiljøets robusthet også et tema. Det påpekes at sårbare fagmiljøer kan forekomme på alle nivåer, både på institusjons-, fagområde- og studienivå. I tillegg til å se på de rene kvantitative kravene er det viktig å ha fokus på fagmiljøenes størrelse og robusthet. Når det gjelder krav til robusthet/fagmiljøet, forutsetter NOKUT også at lærerne som inngår i fagmiljøet med ansvar for en læringsutbyttebeskrivelse, også er aktive forskere, dvs. publiserende forskere slik det framgår av forskningspoengene oppnådd de siste 3-5 år.

¹ Dette er til forskjell fra ev. bruk av studieretning i bachelorprogram. I bachelorprogram brukes studieretning som et spesialiseringsvalg studenten gjør noe ut i bachelorprogrammet, ikke ved opptak til programmet.

MN-fakultetets modellvalg: Så lenge ovenstående er tatt hensyn til, kan vi ikke se at det foreligger føringer utenfra for hvilken av følgende MN-fakultetet velger:

- 1) Masterporteføljen inndeles i mange små programmer.
Fordel: lett å markedsføre med tydeliggjøring av faglig fordypning, lettere for studentene å få tilknytning til en forskningsgruppe.
Utfordring: mindre robust hvis et smalere tematisk program er forankret i mindre fagmiljø, mindre fleksibilitet ved tildeling av studieplasser og opptak, vanskeligere med tverrfaglighet og mobilitet hvis det er en høy grad av spesialisering.
- 2) Masterporteføljen inndeles i større overbygninger med mange fag-/studieretninger.
Fordel: god fleksibilitet ved fordeling av studieplasser og opptak, lett å få til tverrfaglighet og mobilitet, større fagmiljø som gir mer robust veiledningskapasitet.
Utfordring: mindre tydelig faglig fokus og identitet som kan gjøre det vanskeligere å markedsføre programmene.
- 3) En modell som ligger et sted i mellom modell 1 og 2 og med beskrivelser av minstekrav for å eksistere som et program supplert med beskrivelser av hvordan større overbygninger skal organiseres. Målet er å dra nytte av fordelene som er beskrevet for modell 1 og 2 og samtidig finne gode løsninger for utfordringene ved de to modellene.

«Appendix»: Punkter fra rapport fra NOKUT etter deres tilsyn² med alle mastergradsstudier i historisk-filosofiske fag i Norge i perioden 2012–2014.

Under tilsynet ble ulike enkeltkrav til utdanningskvalitet vurdert. Den største utfordringen var kravet om at alle studier skal være beskrevet i form av *læringsutbyttebeskrivelse* i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. *NOKUT vurderte ved dette tilsynet om miljøene hadde tilstrekkelig antall tilsatte med riktig kompetanse i forhold til læringsutbyttesettingen³*

Med bakgrunn i formålet for Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, ble det identifisert 4 punkter som det ble tatt utgangspunkt i for vurdering av de ulike læringsutbyttebeskrivelsene (utheving gjort av oss):

1. Struktur: Læringsutbyttebeskrivelsene skal tydelig inndeles og beskrives som **kunnskap, ferdighet og generell kompetanse**. De læringsutbyttebeskrivelsene som ikke er strukturert slik, kan ikke godkjennes. Lærestedet må formulere læringsutbyttebeskrivelsen i henhold til strukturen som er påkrevd.
2. Nivå: Læringsutbyttebeskrivelsen skal vise at **studiet er på det nivået der studietilbudet er plassert**. ... Der det ikke fremgår at studiet er på riktig nivå, må lærestedet reformulere læringsutbyttebeskrivelsen i henhold til mastergradsnivået.
3. Kompetansebeskrivelse: Læringsutbyttebeskrivelsen er *en beskrivelse av hva kandidaten skal ha oppnådd og er i stand til å gjøre ved fullført studium*. Der læringsutbyttebeskrivelsen er formulert som et mål for studiet, vil lærestedet bli bedt om å reformulere læringsutbyttebeskrivelsen som en kompetansebeskrivelse og uttrykk for hva kandidaten skal kunne etter endt studium.
4. Faglig innhold/-profil: Læringsutbyttebeskrivelsen skal fremgå av kandidatens vitnemål. Det er derfor viktig at den kommuniserer med den som leser og skal forstå vitnemålet. Av *læringsutbyttebeskrivelsen må leseren kunne få noe innsikt i studiets faglige innhold og profil*.

² NOKUTs tilsynsvirksomhet er hjemlet i lov om universiteter og høyskoler og Kunnskapsdepartementets forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning

³Erfaringen fra det gjennomførte tilsynet er at NOKUT så på fagmiljøets inndeling i ulike stillingsgrupper, ikke på totalen som sådan. NOKUT spurte altså «er andelen professorer høy nok?», de spurte ikke «er det tilstrekkelig mange vitenskapelig ansatte i sving på dette programmet?»

Fra nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk:

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

KUNNSKAP

Bachelor (1. syklus)	Master (2. syklus)	Ph.d. (3. syklus)
<i>Kandidaten...</i> - har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innenfor fagområdet	<i>Kandidaten...</i> - har avansert kunnskap innenfor fagområdet og spesialisert innsikt i et avgrenset område	<i>Kandidaten...</i> - er i kunnskapsfronten innenfor sitt fagområde og behersker fagområdets vitenskapsteori og/eller kunstneriske problemstillinger og metoder
- kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet	- har inngående kunnskap om fagområdets vitenskapelige eller kunstfaglige teori og metoder	- kan vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser i forskning og faglige og/eller kunstneriske utviklingsprosjekter
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet	- kan anvende kunnskap på nye områder innenfor fagområdet	- kan bidra til utvikling av ny kunnskap, nye teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsformer innenfor fagområdet
- har kunnskap om fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet	- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.	

FERDIGHETER

Bachelor (1. syklus)	Master (2. syklus)	Ph.d. (3. syklus)
<i>Kandidaten...</i> - kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg	<i>Kandidaten...</i> - kan analysere eksisterende teorier, metoder og fortolkninger innenfor fagområdet og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning	<i>Kandidaten...</i> - kan formulere problemstillinger for, planlegge og gjennomføre forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning	- kan bruke relevante metoder for forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklings-	- kan drive forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt

- kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og framstille dette slik at det belyser en problemstilling	arbeid på en selvstendig måte - kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer	internasjonalt nivå - kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis på fagområdet
- kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer	- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer	

GENERELL KOMPETANSE

Bachelor (1. syklus)	Master (2. syklus)	Ph.d. (3. syklus)
<i>Kandidaten...</i> - har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger	<i>Kandidaten...</i> - kan analysere relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger	<i>Kandidaten...</i> - kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer	- kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter	- kan styre komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter
- kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer	- kan formidle omfattende selvstendig arbeid og behersker fagområdets uttrykksformer	- kan formidle forsknings- og utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis	- kan kommunisere om faglige problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagområdet, både med spesialister og til allmennheten	- kan delta i debatter innenfor fagområdet i internasjonale fora
- kjenner til nytenkning og innovasjonsprosesser	- kan bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser	- kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon

De enkelte kravene til studiekvalitet, slik som de er utformet i studietilsynsforskriften, er likeverdige. Under tilsynet fokuserte NOKUT på fire av kravene: *arbeidsomfang, læringsutbyttebeskrivelse, relevans for arbeidsliv og fagmiljø*. I tillegg ble også *opptakskrav, studentutveksling, studentrekruttering /læringsmiljø og praksisavtaler* vurdert. Det ble også vurdert om *studiene hadde opptakskrav i tråd med mastergradsforskriften*.

Informasjonen om *studentenes forventede arbeidsomfang og studienes arbeidslivsrelevans* ble også vektlagt.

Antall timer en student er forventet å bruke på studiene for et studieår på 60 studiepoeng, er tatt inn i tilsynsforskriften i 2011. I den gjeldende studietilsynsforskriften er kravet lagt til merknadene til § 7-2 (merknad til ledd 2 og 3): «Studiets arbeidsomfang skal være mellom 1500 og 1800 timer per år for heltidsstudier, i tråd med ECTS».

Læringsutbyttebeskrivelsene skal beskrive studentenes læringsutbytte i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Krav om læringsutbyttebeskrivelser i alle studier ble tatt inn i tilsynsforskriften i 2011 og videreført i studietilsynsforskriften i 2013 i kriteriet: «Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte jamfør Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium (§ 7-2 (2))». Under tilsynet ble den totale læringsutbyttebeskrivelsen for de ulike studiene innhentet. Med den totale læringsutbytteskrivelsen mener vi beskrivelsen som gjelder for studiet som helhet: det vil si det læringsutbyttet studenten skal ha etter endt studium. For studieprogrammer med flere studieretninger er det opp til institusjonene å bestemme hvorvidt læringsutbyttet skal ligge på studieprogram- eller på studieretningsnivå. Nivået som studiets totale læringsutbytte legges på, er vesentlig.

NOKUT sa at læringsutbyttebeskrivelsen ikke alene skal utarbeides for studiets fagmiljø, men også for studentene, arbeidsgiverne og samfunnet for øvrig. I tillegg til at nivået er tydelig, er det viktig at læringsutbyttebeskrivelsen har et faglig innhold som tydeliggjør den fagkompetansen kandidaten har. For en arbeidsgiver vil det være umulig å ha oversikt over innholdet i alle studier som finnes. Arbeidsgiverne har med andre ord behov for spesifikke beskrivelser.

NOKUT vektla videre at institusjonene må sikre at de læringsmiljøtiltakene de anser som sentrale, faktisk er en del av studiet, og ikke bare et tilbud til de studentene som ønsker å delta.

For alle studier innen høyere utdanning gjelder det at *studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering*. Slike ordninger skal være tilpasset studiets nivå, omfang og egenart. NOKUT fremhevet at for studentutveksling er det viktig at avtalene er juridisk bindende. NOKUTS menet at ordninger for studentutveksling og internasjonalisering bør være synlige på nettsider, dette gjelder også avtalene for dette.

Om *tverrfaglighet* sier NOKUT følgende i sin rapport: hvis et studium skal være på mastergradsnivå, må studentene få en kompetanse som tilsvarer nivået. Hvis nivået ikke sikres gjennom de ulike delene studiet består av, må nivået sikres på en annen måte. I et tverrfaglig studium vil det være relevant å løfte fram den tverrfaglige kompetansen studenten oppnår, i forhold til det nivået studiet er.